

MIZSER ATTILA – NAGY CSILLA

Fesztivál, tánc, kommunikáció

Beszélgetés Dr. Egyedné Baránek Ruzsenkával,
a Nógrádi Nemzetközi Folklor Fesztivál főszerzőjével

Idén 17 éves a Nógrádi Nemzetközi Folklor Fesztivál, Nógrád megye legjelentősebb kulturális rendezvénye. Dr. Egyedné Baránek Ruzsenkával, a Balassi Bálint Megyei Könyvtár és Közművelődési Intézet közművelődési szakemberével a kezdetekről, célokról és lehetőségekről beszélgettünk.

– Kitől származik a fesztivál gondolata?

– A fesztivál 1996-ban indult, de tulajdonképpen folytatása volt több kisebb nógrádi (nemzetiségi, folklór és kulturális) rendezvénynek. Az ötlet azért született, mert a sok hasonló programmal felapróztuk magunkat, és nem volt lehetőségünk Nógrád értékeit teljes mértékben, arányaiban bemutatni. A férjemmel Lengyelországban vettünk részt egy olyan fesztiválon, amely több helyszínen, településen is zajlott, és arra gondoltunk, Nógrádban is meg lehetne valósítani egy ehhez hasonlót. Ez találkozott a nógrádi néptáncsoportok szándékával is, hiszen az ő problémájuk meg az volt, hogy nehezen tudtak eljutni külföldre, mert nem volt módjuk elhívni, visszahívni más csoportokat, a csoportjaink korábban nem voltak benne a nemzetközi „vérkeringésben”. A fesztivál másodlagos célja ennek megfelelően (a saját értékek bemutatása mellett) a nemzetközi kulturális kapcsolatok élénkítése volt. A tervek megvalósítását a kezdetektől segítette a megyei közgyűlés, és mindig mellettünk állt a közgyűlés elnöke, Becsó Zsolt is. Eleinte csak nógrádi, később, 2000-től kezdődően a határon túli, főleg szlovákiai települések is bekapcsolódtak, hiszen a történelmi Nógrád területén élő kollégák is fontosnak tartották ezt a célkitűzést. A megnyitót mindig a Somoskői vár alatt – szimbolikusan a szlovák-magyar határon –, a gálát pedig Bánkon, a gyönyörű vízi színpadon tartottuk. Az állandó partnerek közül megemlíteném például Losonc városát (és a losonci Nógrádi Művelődési Központot), Füleket és Ragyolcot.

Két dolgot tartottam hangsúlyosnak a kezdetektől: hogy a szervezés jó legyen, és hogy színvonalas program alakuljon. Mindig pontosan tudtam, hogy a csoportok milyen műsorral érkeznek, mert minden résztvevőt a teljesítménye alapján kértem fel – az alapján, amit már máshol láttam, vagy személyes tapasztalat alapján ajánlották. Valójában egy egész éves munkát jelent a szervezés: a jó fesztivál titka az, hogy az előző évi elszámolástól (augusztustól) kezdődően már az újra koncentrálnunk, felkérjük azokat, akiket látni szeretnénk, és megadjuk az az évi, épp aktuális tematikát – hiszen a folklórfesztiválnak mindig van egy jól behatárolható témaköre, amelyre tudatosan készülniük kell a csoportoknak, ebből adódóan egy teljesen új programmal érkeznek (ilyen sikeres téma volt például a „Lakodalom van a mi utcánkban...” és a „Nemzedékről nemzedékre”).

A fesztivál a szereplőknek is igyekezett mindig élményt nyújtani: a csoportok számára programokat szerveztünk, megmutattuk a vidékünket, hiszen fontos, hogy ők is jól érezzék magukat, hogy valamit magukkal vigyenek tőlünk, hogy barátkozzunk, kapcsolatokat építsünk egymással. Egykor én is néptáncoltam, ezért is hangsúlyozom, hogy minden táncos egy barát, aki nyitott, aki azért jön, hogy megmutassa a saját kultúráját, és ezt meg kell valamiképp köszönni neki. Úgy hiszem, a színvonal mellett ez a hozzáállás is szerepet játszott abban, hogy a fesztiválnak Európában, sőt a világban (hiszen még Zulu herceg is járt nálunk) nagyon jó híre keletkezett.

- *A fesztivál többnyire szlovák-magyar határ menti településeken zajlik. Hogyan látja a két nemzet kapcsolatát?*

- Az én helyzetem azért speciális, mert Gyetváról, Közép-Szlovákiából származom, szlovák nemzetiségű vagyok. Férjem a nógrádi Mihálygergéről származik, és annak idején tulajdonképpen épp a néptánc hozott össze minket. Tehát hiszek abban, hogy a kultúra híd lehet a nemzetek között: ez szerepet játszott abban, hogy elkezdtünk Szlovákiával együttműködni. Dél-Szlovákiában természetesen nagyszámú magyar nemzetiségű él, és Magyarországon is élnek szlovákok. Kézenfekvő volt, hogy a fesztivál hatóköre túllépje a határt, és az elképzelés a gyakorlatban is nagyon sikeres volt. Nem véletlen, hogy nemzetiségi településeken zajlik a program. Hagyomány az is, hogy a bánki gála előtt rendezzük meg a Nógrádi Nemzetiségi Találkozót, valamint a Magyarországi Szlovákok Országos Folklor Fesztiválját. Úgy gondolom, a fesztivállal nagyon sokat tettünk a szlovák-magyar kapcsolatokért. Itt egy rendezvényen sem volt kérdés, ki milyen nemzetiségű, sőt a politikát sem próbálta senki belevinni a programokba. Megtanultuk tisztelni egymás kultúráját, és ez a legfontosabb. Az időnként felmerülő közéleti változások szerencsére nem érződtek a rendezvényen. Például az egyik ilyen „nehezebbnek” mondható évben itt volt a szlovák nagykövet, aki beszédében hangsúlyozta, hogy ha mindenhol úgy működne a kommunikáció a két nemzet között, ahogy a mi fesztiválunkon, akkor nem lenne valójában nemzetiségi kérdés. Salgótarján a fesztivál központja, hiszen itt van a megyei könyvtár, amelynek keretén belül működünk. Határ menti városról, megyeszékhelyről van szó, és ha valakinek van szerepe a szlovák-magyar együttműködésben, akkor Salgótarjának van. Tesz is érte, több szinten, de úgy gondolom, vannak még perspektívák, lehetőségek. Például a városnak nincs operája, színháza, ellenben a szomszédos Besztercebánya rendelkezik ezekkel a kondíciókkal. A salgótarjáni szlovák kisebbségi önkormányzat eddig is szorgalmazta ezt a kapcsolatot, de turizmus és kultúra szempontjából sokkal jobban ki lehetne aknázni a kínáló lehetőségeket, például az oktatás, az egyetemek, főiskolák együttműködése terén, de akár a szlovák nyelv oktatásának bevezetésével is. Több lehetőséget teremthetnénk a párbeszédre. Adott esetben a kultúra is lehet egy ilyen nyelv, talán épp a problémák megoldásának a nyelve.

- *Hogyan látja a fesztivál jövőjét?*

- Anyaintézményünk, a megyei könyvtár, Molnár Éva igazgató nagyon nyitott, a messzemenőig partner mindenben, ami a fesztivált érinti. Nagyon szeretem Nógrád megyét, most már nógrádi vagyok, és úgy hiszem, ez a megye megérdemli, hogy egy ilyen kiemelkedő nemzetközi fesztiválja legyen, amire büszkének lehet lenni.